

พระภิกษุโกศลเถร (ธีระ ธรรมธโร)
อดีตครองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

พระภานาโกศลเถร (ธีระ ธรรมธโร) อดีตครองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระและฝ่ายคันถธุระ

พระภานาโกศลเถร (ธีระ คล้อยสุวรรณ) เดิมชื่อเจ็ก เป็นบุตรคนที่ ๓ ของคุณพ่อจอกและคุณแม่วัน คล้อยสุวรรณ เกิดที่บ้าน คลองหนองตากล่า ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ตรงกับแรม ๙ ค่ำ เดือนยี่ ปีชวด มีพี่น้องร่วมสายโลหิตทั้งหมด ๘ คน คือ

๑. นายศิริ คล้อยสุวรรณ
๒. ด.ญ. สังเวียน คล้อยสุวรรณ (ตายเมื่ออายุ ๓ ปี)
๓. พระภานาโกศลเถร (ธีระ คล้อยสุวรรณ)
๔. น.ส. แจ่ม คล้อยสุวรรณ
๕. เป็นชาย ตายขณะอยู่ในครรภ์
๖. น.ส. อำนวย คล้อยสุวรรณ
๗. นางอรุณ ศรีวิสัย
๘. เป็นชาย ตายเมื่ออายุ ๖ เดือน

พระภานาโกศลเถร ได้รับการศึกษาชั้นต้น
จากโรงเรียนประชาบาลวัดหนามแดง อ.บางพลี
จ.สมุทรปราการ หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นประถมบริบูรณ์แล้ว ก็ไม่มี
โอกาสได้ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา เพราะเหตุว่าการศึกษาในสมัยนั้นยังไม่

เจริญกว้างขวาง ยังอยู่ในวงจำกัด และคงจะเนื่องด้วยเหตุดังกล่าวนี้เป็นประการสำคัญ บิดามารดาซึ่งมองเห็นอุปนิสัยอันเยือกเย็นสุขุมของบุตรชายของตน จึงได้พาบุตรของตนเข้าสู่กรุงเทพฯ และมอบถวายให้เป็นศิษย์ของหลวงพ่อดาว วัดปากน้ำ

ภาษีเจริญ ธนบุรี

จะมีใครสักกี่คนในสมัยนั้น ที่จะคาดการณ์ว่าเด็กชายร่างเล็กผิวดำคล้ำ คนนั้นจะมีบุญบารมีอันสูงส่ง และมีชื่อเสียงปรากฏเด่นในวงการพระเถระที่เป็นนักสังคัมสงเคราะห์ ผู้อุทิศแล้วซึ่งชีวิตและจิตใจเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

แววแห่งความเป็นสมณคากยบุตรของท่านอยู่ในสายตาของหลวงพ่อดาว วัดปากน้ำตลอดเวลา และเริ่มฉายแสงให้ปรากฏ เมื่อหลวงพ่อดาววัดปากน้ำให้บรรพชาเป็นสามเณร โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ วัดนางชี อ.ภาษีเจริญ จ.ธนบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๔๐ ณ วัดนางชี ในขณะที่มีอายุเพียง ๑๔ ปีเท่านั้น **และนั่นคือ จุดเริ่มต้นอันพิสดาร**

พระภิกษุโกศลเถร เริ่มศึกษาบาลีและนักธรรม และในขณะเดียวกันก็ศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวทางปฏิบัติของหลวงพ่อดาววัดปากน้ำ อุปนิสัยอันอ่อนโยน ขยันขันแข็ง ทำให้ท่านได้รับเมตตาปราณีจากหลวงพ่อดาวเป็นพิเศษ

เป็นระยะเดียวกันกับระยะเวลาที่หลวงพ่อดาวเริ่มงานพัฒนาวัดปากน้ำในทุกๆด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการศึกษาอันเป็นจุดที่หลวงพ่อดาวทุ่มเทเป็นพิเศษ

นักศึกษาในสมัยนั้นได้รับความไม่สะดวกหลายประการ แม้จะ รวมทั้งพระภิกษุภิกษุสงฆ์ด้วยซึ่งเป็นนักศึกษายูในสมัยนั้น ปัญหาการขาดแคลนครูสอนตลอดถึงปัญหาด้านสัปปายะอื่นๆ มีอยู่มากมาย บ่อยครั้งที่นักศึกษาต้องเดินทางไปเรียนยังสำนักอื่นๆ หรือมิฉะนั้นก็ต้องเสาะแสวงหาครูมาสอน หาได้สะดวกสบายเช่นปัจจุบันนี้ไม่และภายใต้ภาวะของสิ่งแวดล้อมเช่นนี้ พระภิกษุภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นสามเณรน้อยๆ ก็ได้พยายามศึกษาเล่าเรียนอย่างสุดความสามารถ ภายใต้อุปการะของหลวงพ่อก และด้วยการมีวิริยะอุตสาหะเป็นเลิศ ท่านก็สามารถผ่านการศึกษาไปได้ด้วยดี ตลอดชีวิตแห่งการศึกษาตั้งแต่ครั้งเป็นสามเณรตราบจนกระทั่งเป็นพระภิกษุ ท่านสอบได้เป็นเปรียญ ๔ ประโยค และสอบได้นักธรรมชั้นเอก ตลอดชีวิตการเป็นนักศึกษาของท่าน น่าจะได้เป็นอุทาหรณ์แก่นักศึกษารุ่นหลังเป็นอย่างดี เพราะเหตุว่าในวัยเกือบ ๔๐ อยู่แล้ว ท่านก็ยังใช้ชีวิตความเป็นนักศึกษายูในขณะที่ต้องรับภาระช่วยเหลือหลวงพ่อกมากมายหลายประการ นอกจากนี้ ท่านยังปฏิบัติได้ธรรมกายแต่ครั้งยังเป็นสามเณร และการปฏิบัติสมถวิปัสสนา นับว่าท่านเป็นนักปฏิบัติที่ดีเลิศและเชี่ยวชาญที่สุดรูปหนึ่ง

พระภิกษุภิกษุสงฆ์ อุปสมบทเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๘ โดยมีพระครูบริหารบรมธาตุ (ปาน เกสโร) เจ้าอาวาสวัดนางชี เป็นพระอุปัชฌายะ และพระครูสมณธรรมสมาทาน (พระมงคลเทพมุนี หลวงพ่อวัดปากน้ำ) เป็น

พระภิกษุภิกษุสงฆ์

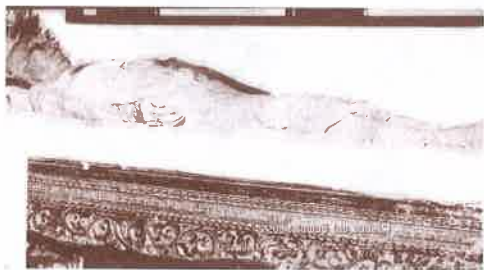

พระกรรมวาจาจารย์ ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ อ.ภาษีเจริญ จ.ธนบุรี ได้รับ ฉายาว่า **“ธมฺมธโร”** โดยมีคุณหลวงประดิษฐไพเราะ และคุณนายโชติ ศิลปบรรเลง เป็นผู้อุปถัมภ์ในการอุปสมบท

ความรับผิดชอบในภาระและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหลวงพ่อบัณฑิตขึ้นเป็นลำดับ ท่านต้องรับหน้าที่เป็นครูสอนบาลีและนักธรรม ตลอดถึงการเป็นอาจารย์สอนวิปัสสนากรรมฐาน และในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยเหลือแบ่งเบาภาระด้านปกครองภายในวัดอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากท่านเป็นผู้มีความสามารถรอบตัว สนใจศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติทดลองในสาขาวิชาการนั้นๆ ผู้ที่เคยอยู่ใกล้ชิดย่อมจะตระหนักดีว่า ท่านเป็นนักอ่านหนังสือทุกประเภท สนใจในศาสตร์ต่างๆ ทั้งแบบโบราณและสมัยใหม่ ประกอบกับการมีอุปนิสัยรักการศึกษา มีจิตใจเยือกเย็น มีความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐานของจิตใจ ชอบบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม สิ่งเหล่านี้ได้ผสมผสานกันเป็น

บุคลิกภาพของท่าน นักบริหาร นักทำงาน และนักสังคมสงเคราะห์ในสมัยต่อมา หลวงพ่อได้มอบหมายให้ท่านเป็นอาจารย์สอนวิปัสสนากรรมฐาน และช่วยเหลืองานในการปกครองวัดอีกด้วย เมื่อหลวงพ่อบำเพ็ญ ท่านได้รับมอบหมายจากหลวงพ่อให้เป็นผู้มอบพระของขวัญแทนหลวงพ่อดัดปากน้ำ

เมื่อสิ้นบุญหลวงพ่อดัดปากน้ำในปี พ.ศ.๒๕๐๒ ความรับผิดชอบประการสำคัญที่มีต่อวัดปากน้ำ ก็คือ ท่านได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) ให้เป็นรองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และในขณะเดียวกัน ก็ได้รับ

มอบหมายภาระสำคัญที่สุดภายในวัด จากพระเทพวรเวที เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ให้เป็นอาจารย์ใหญ่บริหารภารกิจการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม และเป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานประจำสำนักวัดปากน้ำ และสมัยต่อมาเมื่อวัดปากน้ำได้เปิดศูนย์การสอนวิชาพุทธศาสนาแก่นักเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ท่านก็ได้รับการเป็นอาจารย์ใหญ่อีกเช่นเดียวกัน

การบริหารการศึกษา ต้องการอัจฉริยภาพของผู้บริหาร อันหมายถึงการเข้าใจถึงภาวะของสังคมปัจจุบัน และการตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษา มีความคิดริเริ่มและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้านคันถธุระหรือวิปัสสนาธุระก็ตาม ภารกิจอันหนักอึ้งเหล่านี้ มิใช่ภาระอันจะปฏิบัติได้ง่ายดาย เพราะเหตุว่าเป็นภาระสร้างคน ที่ต้องการสมรรถภาพของการมองเห็นการณ์ไกลเป็นสำคัญ และพระภิกษุโกศลเถระได้พิสูจน์ให้เห็นถึงคุณสมบัติเหล่านั้นครบถ้วนทุกประการ เป็นไปตามอุดมการณ์ที่หลวงพ่อดัดปากน้ำได้วางรากฐานไว้ เป็นงานที่พระภิกษุโกศลเถระ ได้รับมอบหมายให้ “สาน” ต่อไปจนสำเร็จ

หลวงพ่อเล็ก

ถ้าหากจะมองย้อนไปดูแนวความคิดของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่และเฝ้าสั่งสอนให้พระภิกษุโกศลเถรได้ค้นคว้าด้านวิปัสสนาไว้ อันเป็นประหนึ่งจะถ่ายทอดชีวิตจิตใจอันเป็นมรดกธรรมให้สืบทอดแทน ย่อมจะมองเห็นคุณค่าอย่างยิ่ง ในยามที่วัดปากน้ำกำลังก้าวเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อและแน่นอนเหลือเกินที่อัจฉริยภาพของพระภิกษุโกศลเถรได้สะท้อนให้เห็นเด่นชัดในยามนี้

การบริหารงานวัดปากน้ำในยุคต่อมา ยังคงวางอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาโดยไม่หยุดยั้ง พระภิกษุโกศลเถรมีส่วนสำคัญในการบริหารร่วมกับพระเถระภายในวัด ความนุ่มนวลละมุนละไม ทำให้ท่านเป็นที่รักและเคารพของบรรดาพระภิกษุสามเณรตลอดถึงอุบาสกอุบาสิกา จึงนับได้ว่า ท่านเป็นพระที่เข้าถึงจิตใจของประชาชน คุณลักษณะดังกล่าว จึงเป็นเสมือนหน่อโพธิ์ที่เจริญงอกงามสืบต่อจากหลวงพ่อ

และในระยะไม่นานต่อมา เกียรติคุณในด้านเมตตาปราณีของท่าน ทำให้ท่านได้รับสมญานามว่า **“หลวงพ่อเล็ก”** อันเป็นสำนวนโวหารที่เมื่อเอ่ยขึ้นคราวใด ก็ทำให้อนุสติถึงหลวงพ่อวัดปากน้ำอย่างประหลาด

พระภิกษุโกศลเถร ได้รับแต่งตั้งให้มีภาระหน้าที่ ได้รับพระราชทานและเลื่อนสมณศักดิ์ ดังต่อไปนี้

วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจ
ธรรมสนามหลวง

- วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๐ ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตร ที่
พระครูสมณธรรมสมาทาน
- วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๑ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก
ในนามเดิม
- วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ใหญ่
สำนักเรียนวัดปากน้ำ
- วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๙ ได้รับแต่งตั้งเป็น รองเจ้าอาวาส
วัดปากน้ำ
- วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น
พระราชาคณะที่ พระภาวนาโกศลเถร

เป็นที่น่าสังเกตว่าราชทินนามที่ได้รับพระราชทานล้วนเป็นนามเดิมของหลวงพ่อดปากน้ำ และด้วยเหตุนี้เองท่านจึงกลายเป็นหลวงพ่อดเล็กที่มีอายุยังน้อย แนวความคิดของหลวงพ่อดปากน้ำที่ท่านได้เคยปรารภไว้ ได้ถูกนำมาปฏิบัติและประยุกต์เข้ากับเหตุการณ์เพื่อความวิวัฒนาการของวัดปากน้ำในทุกๆ ด้าน พระภาวนาโกศลเถรจึงมีส่วนในการคิดและทำตลอดเวลา หากจะมองดู ภาระและหน้าที่การงานที่พระภาวนาโกศลเถรได้ปฏิบัติมาแต่ต้นจนกลายเป็นอนุสาวรีย์อันอมตะในปัจจุบัน พอจะประมวลกล่าวได้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาการศึกษา อันกล่าวได้ว่าเป็นชีวิตจิตใจของท่าน เพราะเหตุว่าตลอดชีวิตของท่าน ท่านบำเพ็ญตัวเป็นนักศึกษา นักค้นคว้า และนักอ่านหนังสือทุกชนิด ประสพการณ์ที่ท่านได้รับในสมัยเป็นนักศึกษา ได้ถูกนำมาดัดแปลงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา “นาวาการศึกษา” ที่ท่านได้รับภาระเป็น “พันท้าย” จึงเป็นนาวาอันสง่างาม กว้างขวาง เต็มไปด้วยวิชาการและแนวความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ อยู่เสมอ

เมื่อ “โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดปากน้ำ” ตั้งขึ้นเพื่อสอนวิชาพุทธศาสนาแก่เยาวชน ท่านก็รับภาระเป็นอาจารย์ใหญ่ เพราะถือว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งแห่งการศึกษาที่ขยายวงกว้างออกไป และท่านได้อุทิศเวลาคลุกคลีกับเด็กๆ ด้วยความเป็นกันเอง และหาโอกาสแนะนำเด็กๆ ไปสู่แนวทางชีวิตอันมีหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของจิตใจ

ท่านมักจะเล่าถึงความยากลำบาก ในสมัยที่ท่านยังเป็นนักศึกษา และปรารถนาว่า การศึกษาในสมัยก่อนยังไม่เป็นตลาดวิชาเหมือนดังปัจจุบัน ท่านจึงมักจะพูดกับสามเณรองค์เล็กๆ เสมอว่า “เรียนอะไรก็เรียนให้มันจริงจังสักอย่างก็แล้วกันเป็นเอาตัวรอดทั้งนั้น” อันสื่อให้เห็นทัศนคติอันกว้างขวางที่ท่านมีต่อวงการการศึกษาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ

พระภิกษุโกศลเถร เข้าถึงจิตใจของเยาวชนเป็นอันดี ท่านจึงเล็งเห็นคุณประโยชน์แห่งการพัฒนาด้านจิตใจเป็นอย่างยิ่ง ในคำนำหนังสือ “คู่มือศึกษาพุทธประวัติและธรรมภาษาอังกฤษ” ของวัดปากน้ำ ท่านได้ถ่ายทอดปรัชญาชีวิตไว้ว่า “ความเจริญทางด้านจิตใจ เป็นสิ่งจำเป็นแก่ชีวิต” และตอนหนึ่งท่านกล่าวอีกว่า “เรามีเวลาเรียนน้อย เพียงอาทิตย์ละครั้ง จึงควรที่ครูจะสอนให้ประหยัดเวลา แต่ได้สาระมากๆ” และคำพูดดังกล่าวทางโรงเรียนได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติมาตราบเท่าปัจจุบัน

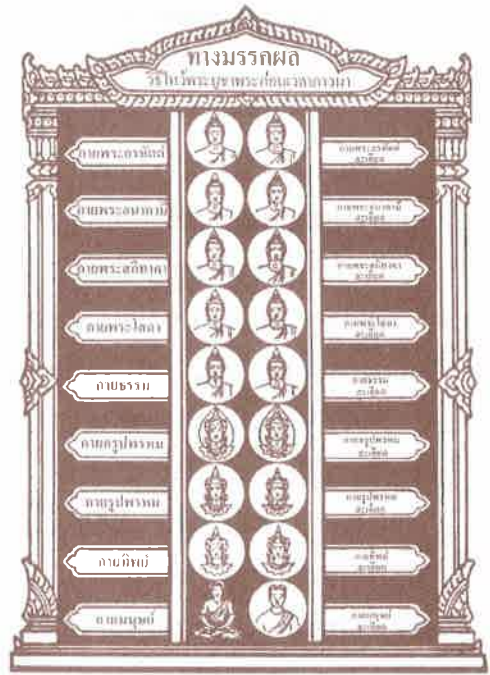
ด้านวิปัสสนากรรมฐาน นับได้ว่า ท่านเป็นกำลังสำคัญที่สุดภายในวัดปากน้ำ เพราะเหตุว่าพระภิกษุโกศลเถร ได้ศึกษาทั้งหลักปริยัติและปฏิบัติมาแต่ต้น ความสามารถในการถ่ายทอดแนวปฏิบัติ และแทรกแนวความคิดใหม่ๆ ให้เข้าถึงความรู้สึกของผู้มารับการศึกษาและปฏิบัติจึงมีส่วนให้ท่านได้รับยกย่อง

วัดปากน้ำ เป็นศูนย์การศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทุกๆ วัน จะมีผู้สนใจมาศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกันมาก พระภิกษุโกศลเถร ได้ยึดแนวทางที่เคยได้รับการถ่ายทอดมาจากหลวงพ่อดาววัดปากน้ำฝึกสอนต่อไป รวบรวมและจัดพิมพ์คำ

สอนแนวทางวิปัสสนาของ หลวง
พ่อเป็นหมวดหมู่ ออกเป็น
รูปเล่มและเผยแพร่แก่ผู้สนใจ
อยู่เสมอ

ทุกๆ วันพฤหัสบดี เวลา
ประมาณ ๑๔.๐๐ น. ท่านต้อง
รับภาระฝึกสอนการปฏิบัติ
วิปัสสนากรรมฐานแก่ประชาชน
ที่สนใจ ตอบข้อซักถามและ
แนะแนวทางแก่ผู้สนใจ โดยไม่
เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

บ่อยครั้งที่ได้รับ
อาราธนาไปสอนยังต่างจังหวัด
ไกลๆ ตลอดถึงต่างประเทศ ซึ่ง
ท่านมักจะรับอาราธนาไปตามคำนิมนต์อยู่เสมอๆ หากมีเวลาและโอกาสอัน
เหมาะสม

พระภาวนาโกศลเถร นับว่ามีแนวความคิดอันเกี่ยวกับหลักปฏิบัติธรรม
ตามแบบวัดปากน้ำที่เรียกว่า “ธรรมกาย” อันทันสมัยและน่าฟัง ดังเช่น
เมื่อครั้งที่ได้รับอาราธนาให้ไปในรายการของสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ท่านได้
กล่าวถึงคุณประโยชน์แห่งการปฏิบัติ “ธรรมกาย” กับชีวิตประจำวันไว้ว่า

“ธรรมกายเป็นกายธรรมะ อยู่ที่กลางใจเราแหละ หากได้พัฒนาให้
ถึงจุดละเอียด จะทำให้จิตใจบริสุทธิ์ อันจะมีผลสะท้อนให้การปฏิบัติภารกิจ
ประจำวันเป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง.....”

และเมื่อถูกซักถามถึงภูมิธรรม.....

“การเข้าถึงจุดธรรมกาย ยังเป็นเพียงขั้นโคตรภูญาณเท่านั้น อันอยู่

กึ่งกลางระหว่างโลกียะ และโลกุตตระ ดังนั้นจึงมีการเข้าถึงและการเสื่อมได้ หากประมาณเพียงแค่นั้น ย่อมยังอยู่ในวิสัยแห่งโลกียะ ต่อเมื่อพัฒนาต่อไปจึง ถึงขั้นละเอียดเป็นโลกุตตระ ชัดขึ้นแห่งคำว่า ธรรมกาย จึงมีอยู่หลายระดับ การปฏิบัติเท่านั้นที่จะตอบคำถามได้ดีที่สุด....”

มีชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากที่สนใจศึกษา “ธรรมกาย” แต่สื่อกลางแห่งการถ่ายทอดยังเป็นอุปสรรคอยู่มาก ท่านจึงริเริ่มรวบรวมคำสอนของหลวงพ่อดำปากน้ำขึ้นแปลเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ถอดเทปบันทึกเสียงของหลวงพ่อดำเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งไปสอนยังต่างประเทศ เช่น สหพันธ์มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น

งานด้านเผยแพร่วิปัสสนา “ธรรมกาย” จึงยังเป็นอมตะอยู่ตลอดเวลา และยังคงรุดหน้าต่อไปด้วยหลักการที่ท่านได้รวบรวมคำสอนของหลวงพ่อดำไว้เป็นแบบฉบับ

นิตยสารรายเดือนนงคสสาร อันนับได้ว่าเป็นก้าวใหม่ในการเผยแพร่วรรณกรรม อันมีผลสืบเนื่องมาแต่การจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาพุทธศาสนา และพระภิกษุโกศลเถรอีกนะแหละ ที่รับภาระเป็นผู้จัดการ จัดหาทุนในการ

พิมพ์ซึ่งต้องใช้จ่ายเดือนละประมาณ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท เป็นประจำ

นิตยสารดังกล่าวมีจุดประสงค์ในการเผยแพร่วรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ วิปัสสนากรรมฐานแบบวัดปากน้ำ พร้อมด้วยสารคดี

ธรรมะ และข่าวสารอันเป็นประโยชน์ในวงการพุทธศาสนา ทั้งในประเทศ

สำนักงานมงคลสาร นิตยสารรายเดือน เล่มที่ 54
 วัดปากน้ำ อำเภอภาณุราชบุรี จังหวัดธนบุรี เลขที่ 2875
 โทร. 42811
 ใต้ฉบับนี้บรรจุเรื่อง... ๓๐๐๐๐๐... นิตยสาร...
 ๑. นิตยสารรายเดือน... ๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๓. นิตยสารรายเดือน... ๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๕. นิตยสารรายเดือน... ๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๗. นิตยสารรายเดือน... ๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๙. นิตยสารรายเดือน... ๑๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๑๑. นิตยสารรายเดือน... ๑๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๑๓. นิตยสารรายเดือน... ๑๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๑๕. นิตยสารรายเดือน... ๑๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๑๗. นิตยสารรายเดือน... ๑๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๑๙. นิตยสารรายเดือน... ๒๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๒๑. นิตยสารรายเดือน... ๒๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๒๓. นิตยสารรายเดือน... ๒๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๒๕. นิตยสารรายเดือน... ๒๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๒๗. นิตยสารรายเดือน... ๒๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๒๙. นิตยสารรายเดือน... ๓๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๓๑. นิตยสารรายเดือน... ๓๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๓๓. นิตยสารรายเดือน... ๓๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๓๕. นิตยสารรายเดือน... ๓๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๓๗. นิตยสารรายเดือน... ๓๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๓๙. นิตยสารรายเดือน... ๔๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๔๑. นิตยสารรายเดือน... ๔๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๔๓. นิตยสารรายเดือน... ๔๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๔๕. นิตยสารรายเดือน... ๔๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๔๗. นิตยสารรายเดือน... ๔๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๔๙. นิตยสารรายเดือน... ๕๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๕๑. นิตยสารรายเดือน... ๕๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๕๓. นิตยสารรายเดือน... ๕๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๕๕. นิตยสารรายเดือน... ๕๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๕๗. นิตยสารรายเดือน... ๕๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๕๙. นิตยสารรายเดือน... ๖๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๖๑. นิตยสารรายเดือน... ๖๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๖๓. นิตยสารรายเดือน... ๖๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๖๕. นิตยสารรายเดือน... ๖๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๖๗. นิตยสารรายเดือน... ๖๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๖๙. นิตยสารรายเดือน... ๗๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๗๑. นิตยสารรายเดือน... ๗๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๗๓. นิตยสารรายเดือน... ๗๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๗๕. นิตยสารรายเดือน... ๗๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๗๗. นิตยสารรายเดือน... ๗๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๗๙. นิตยสารรายเดือน... ๘๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๘๑. นิตยสารรายเดือน... ๘๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๘๓. นิตยสารรายเดือน... ๘๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๘๕. นิตยสารรายเดือน... ๘๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๘๗. นิตยสารรายเดือน... ๘๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๘๙. นิตยสารรายเดือน... ๙๐. นิตยสารรายเดือน...
 ๙๑. นิตยสารรายเดือน... ๙๒. นิตยสารรายเดือน...
 ๙๓. นิตยสารรายเดือน... ๙๔. นิตยสารรายเดือน...
 ๙๕. นิตยสารรายเดือน... ๙๖. นิตยสารรายเดือน...
 ๙๗. นิตยสารรายเดือน... ๙๘. นิตยสารรายเดือน...
 ๙๙. นิตยสารรายเดือน... ๑๐๐. นิตยสารรายเดือน...

และต่างประเทศ

พระภิกษุโกศลเถร มีจิตใฝ่รักการเผยแผ่ธรรมะอย่างแท้จริง ท่านจึงส่งเสริมและสนับสนุนการออกนิตยสารรายเดือนดังกล่าวเป็นพิเศษ และบางครั้งก็ร่วมเขียนบทความตลอดถึงบรรยายกรองต่างๆ ลงพิมพ์ด้วย แนวความคิดในการจัดสรรสิ่งใหม่ๆ ล้วนเป็นประโยชน์และมีคุณค่าสุดจะประมาณได้ และปัจจุบัน นิตยสาร “มงคลสาร” ได้ก้าวหน้าขึ้นสู่บรรณพิภพ และแพร่หลายพอสมควร

ด้านการเผยแผ่ เป็นงานที่พระภิกษุโกศลเถร มีความสามารถอยู่ไม่น้อยเลย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการเป็นนักอ่านหนังสือเป็นอุปนิสัย แนวการแสดงธรรมเทศนาจึงฟังเข้าใจง่าย ด้วยสำนวนเรียบๆ และง่ายๆ ประหนึ่งได้ดื่มด่ำในอรรถรสก่อนแล้วจึงถ่ายทอดไปยังผู้ฟังอีกต่อหนึ่ง เสียงอันเย็นระรื่นหูผู้ฟัง เป็นแนวเทศนาที่เป็นตัวของตัวเอง บางครั้งก็แผ่อารมณ์ขันต่อสภาพจิตใจของมนุษย์ตลอดถึงภาวะของสังคมในปัจจุบัน เวลาจบเทศนาจึงมักสรุปด้วยทัศนคติและคติธรรมอย่างกินใจ เมื่อแสดงธรรมเทศนาธรรมาสน์คู่ ท่านมีปฏิภาณและโวหารที่สนุก การได้ตอบปัญหาธรรมเติมไปด้วยอุปมา ทำให้เข้าใจได้ง่าย

บทกวีธรรมะและบทความร้อยกรองของท่าน นับว่าอยู่ในขั้นผู้คงแก่เรียน เติบโตไปด้วยการสังเกตภาวะของสังคม โดยแทรกอรรถรสแห่ง

ธรรมะไว้อยู่เสมอ ดังเช่นเมื่องานประจำปีวัดปากน้ำ ท่านได้เขียนคำปรารภไว้ในหนังสือสัจจิบัตรสำหรับแจกในงานว่า

“ความสามัคคีในยามนี้ จะเป็นประจักษ์รูปเทียนมालาลัทธิการบูชาดวงวิญญาณของหลวงพ่อกว่ ขอให้ช่วยกันเสียสละเพื่อส่วนรวม คือวัดปากน้ำของเรา....”

งานด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นภารกิจประจำวันที่ท่านปฏิบัติจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต อันเป็นภาระที่ได้เริ่มปฏิบัติตั้งแต่หลวงพ่อกว่ปากน้ำถึงแก่กรรมภาพ คือการต้อนรับประชาชนที่พากันมารับพระของขวัญของหลวงพ่อกว่ปากน้ำและในขณะเดียวกันก็นั่งฟังสารทุกข์สุกดิบในการสนทนาวิสาสะซึ่งบ่อยครั้งที่ต้องนั่งรับแขกตลอดทั้งวัน และนี่เองคือที่มาแห่งสมญานามว่า “หลวงพ่อเล็ก” ที่เราเรียกกันจนติดปาก

พระภิกษุโกศลเถร ไม่เคยทำงานที่เหมาะสมกับตน แต่พยายามทำตนให้เหมาะกับงานทุกประเภทมองเห็นความสำคัญของงานทุกชนิด และเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเข้าใจถึงวิวัฒนาการของสังคม

ท่านเป็นผู้ริเริ่ม ใช้แต่เฉพาะหลักวิชาการเท่านั้น แม้แต่กระทั่งวิชาความรู้บางอย่างที่นับได้ว่าเป็นอมตะตราบเท่าปัจจุบันนี้ เช่นให้เด็กนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์หัดวิชานาฏศิลป์โดยท่านเป็นผู้ติดต่อหาครูมาสอน ให้เด็กวัดหัดกลองยาวไว้บรรพชา และให้เด็กวัดหัดอังกฤษลงไว้ช่วยงานวัดต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้บวกกับอุปนิสัยอันเยือกเย็น มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสในทุกโอกาสที่ได้พบปะ การเข้าใจปัญหาชีวิตของผู้มาพึ่งบารมีแห่งธรรมนี่คือบุคลิกภาพอันเป็นอมตะของท่าน

พระภิกษุโกศลเถร มีสุขภาพอ่อนแอมาแต่กำเนิด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่ออุปนิสัยที่รักจะทำงานหนัก บ่อยครั้งที่ต้องไปพักรักษาตัวยังโรงพยาบาล ท่านเคยพูดกับบางคนว่า “ฉันอยู่ไม่ได้นาน อย่างมากมีอายุไม่เกิน ๔๕ ปีก็ตาย” แต่ไม่มีผู้ใดเชื่อ และเมื่อกลับออกมา ก็มีวายุวันที่จะทำงานอย่างหาญรุ่ม

คำอีก ๓๐๐ ครั้งสุดท้ายป่วยด้วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจอักเสบและโรคกล้ามเนื้อหัวใจล้มเหลว เริ่มแรกดูไม่หนักหนาอะไร หลังจากไปพักรักษาตัวยังโรงพยาบาลศิริราช ได้ไม่นาน ก็มีแต่ทรุดลงเป็นลำดับ และต่อมาเพียงไม่กี่วัน ท่านก็ถึงแก่กรรมไปด้วยอาการอันสงบ ในท่ามกลางความตกตะลึงพริ้งเพริดของบรรดาศิษย์วัดปากน้ำ และนำความโศกเศร้ามาสู่ชาววัดปากน้ำอย่างใหญ่หลวง

พระภิกษุโกศลเถร มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ รวมอายุได้ ๔๔ ปี ๕ เดือน ๒๕ วัน อยู่ในสมณเพศได้ ๓๑ ปี ท่านได้ฝากผลงานและปฏิบัติอันยิ่งใหญ่สมศักดิ์ศรีของศิษย์เอกรูปหนึ่งของหลวงพ่อดาวดึงส์ให้ศิษยานุศิษย์รุ่นหลังได้ดำเนินตามต่อไป

